

دو سند تاریخی

درواه تقریب بین مذاهب اسلامی

یکی از هدفهای اساسی مرحوم آیه الله العظمی آقای بروجردی (قدس سره) بزرگ - پیشوای فقید عالم تشیع حسن تفاهم بین مذاهب اسلامی و ایجاد هماهنگی بیشتر بین مسلمانان جهان بود .

فقید معظمم از ده سال قبل هدفهای تقریب بین مذاهب اسلامی را تقدیر نموده و با مکاتبه و مراسله باز عمای دانشگاه اسلامی الازهر و دارالتقریب ؛ آنها را در این راه مقدس تشویق میفرمود . . .

درست بغاطر داریم که در سال قبل ؛ در مجلس درس خود ، در ضمن مسئله ای که مورد بحث قرار داده بودند ، از اینکه شیخ جامع ازهر در بعضی از فتاوی خود نظریات و فقه شیعیه را مورد مطالعه قرار داده و مطابق رأی شیعیه فتوی داده است ؛ اظهار خوشنودی نمودند و ضمناً از اینکه در تحقق این موضوع مؤثر بوده اند خوشحال بنظر میرسیدند .

و همچنین سال قبل که هیئت نمایندگی علماء ایران در مؤتمرات اسلامی بیت المقدس بعد از مسافرت بکشورهای عربی اسلامی و ملاقات با شیوخ الازهر ؛ و استاد بزرگ شیخ شلتوت ؛ گزارش امور و مذاکرات خود را بمعظم له عرض میکردند ؛ فقید معظم فرمودند که : امیدوارم روزی برسد که این تقریب و همکاری بین مسلمانان بوحدهت و اتحاد آنان تبدیل شود !

آری این بود یکی از آرزوهای آیه الله العظمی آقای بروجردی ؛ و آرزوی هر مسلمان دلسوز و بیدار .

در هر صورت ؛ منظور ما در اینجا ترجمه و نقل دو نامه تاریخی ، از دو شخصیت بزرگ عالم تسنن ، بمرحوم آیه الله العظمی آقای بروجردی است که هر یک بجای خود بسیار پر ارزش است .

نامه اول از رئیس فقید دانشگاه الازهر - استاد شیخ عبدالمجید سلیم است که تقریباً ده سال قبل نوشته اند و در مجله « رساله الاسلام » شماره ۲ سال ۴ ص ۲۱۸ و بعد درج شده است و نامه دوم آخرین نامه استاد بزرگ شیخ محمد دشتوت است که رو نوشت آن توسط استاد آقای قمی دبیر کل دارالتقرب بدست ما رسیده است .

مجله « رساله الاسلام » تحت عنوان « بین شیخی السنة والشیعه » (رابطه دو پیشوای سنی و شیعه) مینویسد : « چون استاد جلیل ؛ دبیر کل دارالتقرب بین المذاهب الاسلامیه از ایران بقاهره برگشت ، پیامی از حضرت مستطاب آقای حاج آقا حسین روجردی ؛ برای استاد بزرگ شیخ عبدالمجید سلیم ، رئیس دانشگاه الازهر داشت که استاد شیخ عبدالمجید سلیم در جواب آن پاسخ کتبی ذیل را فرستاد :

بسم الله الرحمن الرحيم

خدمت حضرت آية الله السيد الجليل حاج آقا حسین روجردی حفظه الله
سلام الله عليكم ورحمته . اما بعد :

استاد محترم حضرت شیخ محمد تقی قمی دبیر کل دارالتقرب بین المذاهب الاسلامیه پیام شفاهی آنجناب را که دستور داده بودید بمن برسانند ابلاغ نمودند .

شما اظهار لطف نموده و بایشان از تقدیر و تشکر خود ، در باره کوششهایی که ما و جماعت تقرب بین مذاهب اسلامی ؛ در راه خدمت باسلام و مسلمین میکنیم ، و از تأثیر این کوششها در راه وحدت کلمه مسلمین و ایجاد تفاهم بیشتر و هماهنگی بهتر ، و اصلاح فسادى که مفرضین بوجود آورده اند ، سخن گفته اید .

خدا میداند که این امر بهترین و عزیزترین آرزوهای من در زندگی است و تا زنده ام بخاطر آن و در راه آن کار میکنم ، و از خدای بزرگ مسئلت دارم که بناین آرزوها جامه عمل بپوشاند و کسانی را که در راه آن میکوشند تأیید فرماید .

از اعتماد و وثوق حضرت تعالی نسبت بشخص من ؛ و از این عطف توجه بکوششهای من ، تشکر میکنم .

من ؛ با آنچه که از شما میدانم و سراغ دارم . همکاری شمارا در این جهاد بزرگ خدائی بسیار بزرگ میشمارم ؛ زیرا که شما با علم و دانش و مقام و نفوذی که در ایران و غیر ایران دارید ، همیشه در راه اصلاح کار ملت اسلام کار میکنید .

فکر تقرب بین مذاهب اسلامی ؛ از توجه و عنایت شما بسیار بهره مند بوده و

از کمکها و مساعدتهای پرارزش شما ، در مناسبات مختلفه برخوردار بوده است .
 زیرا همانطور که از امثال جنابعالی انتظار می رود ، با علم و تقوی و بصیرتی که دارید ،
 ارزش و اهمیت بزرگداشت مقام مسلمین را ، و تقویت شوکت و عظمت آنان ، و رساندن آنها
 به مقام شامخ و لایقی که بایست بدان برسند ؛ بخوبی درک کرده اید . **ولله العزة**
و لرسوله و للمؤمنین .

آقای بزرگوار ! دانشمندان و علماء که پرچمداران رسالت اسلامی هستند و بشهادت
 قرآن ؛ با خدا و فرشتگان ، قیام بعدالت دارند ؛ و وظیفه خطیر و مهمی به عهده گرفته اند ،
 لازم است که در تبلیغ این رسالت جهانی با هم دیگر همکاری کنند ، و با همه دوری راهها و
 اختلاف ملتها ؛ در اوضاع اسلامی تبادل نظر و رأی بنمایند .

روزگاری بر مسلمین گذشت که در آن فترت ، مورد هدف بسیاری از دسیسه های
 فکری بودند که میخواستند بدانوسيله آنها را از حق و حقیقت دور ساخته و بسوی باطل
 بکشانند و از دعوت بسوی خدا و جهاد در راه او باز داشته و مشغول خود کنند ، و آنها را
 طوری با اختلافات و جدالها از هم دور نمایند که بکلی نابود شده و از بین بروند .

هنوز هم آثار این دسیسه ها بصیرتها و عقلمهارا تار و پود ساخته و قلبها و دلهارا بخود مشغول
 نموده و در میان بسیاری از مردم رسوخ دارد و آنها را از فهم صحیح حقیقت دین و درک اسرار
 و حقایق آن ، و قربانی دادن در راه اعتلای نام آن باز میدارد . پس اولین وظیفه ای که به عهده
 ما علماء اسلامی است - خواه شیعه باشیم یا سنی - اینست که از اذهان و افکار مردم ، این
 مطابرا پاک کنیم و حقایق ارجدار و روشن اسلام و اصول محکم و شریعت سهل و ساده آنرا
 طوری نشر کنیم که مردم را با حقیقت و هدایت خود بیدار و بینا سازد و آنها را با قدرت و
 جمال دل آرائی که دارد ، در بر گیرد ، و آنان را طوری تربیت کند که از روی فهم و محبت و
 علاقه باشد ، نه از روی تقلید و وراثت ؛ زیرا هر کس که حق را بفهمد آنرا دوست دارد و
 کسیکه آنرا دوست داشت ؛ ایمان می آورد ؛ ایمانی که با وجود آن فداکاری و از خود گذشتگی
 آسان میشود و هیچ يك از عوالم این دنیای مادی و فانی مانع راه آن نمیتواند بشود .

دیگر اینکه اخیراً از فوت عالم جلیل مرحوم سید محسن امین عاملی باخبر شدم و من
 وقتی از علم و اخلاص و جهاد او در راه دین و ملت ، مطالبی شنیدم ، از خبر وفات آن مرحوم
 سخت متأسف شدم .

و اکنون خالصترین تسلیت های خود را بحضور جنابعالی و بهمه برادران شیعه امامیه
 اعلام میدارم ؛ و از خدای بزرگ میخواهم که فقید محترم را غریق رحمت نماید و بما و شما

در این مصیبت اجر و ثواب صابرین را عطا فرماید . والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته
جمادی الثانی ۱۳۷۱ هـ - عبدالمجید سلیم - شیخ الجامع الازهر - قاهره .

✽ ✽ ✽

دفتر رئیس دانشگاه الازهر

بسم الله الرحمن الرحیم

آقای بزرگوار ! برادر ارجمند ، امام بروجردی - قم : ایران - سلام الله
علیکم ورحمة . اما بعد :

قبل از همه چیز از سلامتی گرانبهای آن برادر ارجمند جویا بوده و دعا میکنم که آن
بزرگوار همیشه مصدر و منبع برکات برای مسلمین و وحدت کلمه آنان باشد . خداوند عمر
شمارا طولانی کند و پیروزی و موفقیت را نصیب شما گرداند .

فرستی را که با مسافرت برادر علامه و مکرم من استاد قمی (ایده الله فی جهاده المشکور)
پیش آمده ؛ مفتاح می شمارم تا نامه ای بساحت آنجناب نوشته و از کوششهای شما تقدیر کنم .
و از خدای بزرگ و توانا خواستارم که آنچه را که برای خیر و اصلاح مسلمین آرزو
میکنید ، تحقق بخشد و شما را در کوششها و زحمات اصلاح طلبانه ، در راه جمع کلمه مسلمین ،
و ایجاد الفت و محبت بین قلوب آنان ، بیش از پیش موفق فرماید .

من بشما زده میدهم که گامها و قدمهای مادر راه تقریب ؛ این گامها و قدمهایی که
یقین دارم شما با تمام قوا آنرا تأیید میفرمائید و بآن بزرگترین توجه و اهتمام و عنایت را مبذول
میدارید ؛ بخواست و لطف خداوند و در سایه دعای خیر شما که بدرقه راه ماست ، در راه
بیشرفت موفقیت آمیزی پیش میرود .

گروه برگزیده ای از رجال مادر الازهر ؛ و برادرانی که در تقریب صمیمانه جهاد
کرده اند ؛ از روی ایمان و یقین ما را کمک و یاری میکنند و آنچه که برای دین آنها و رسالت
ارجدار جهانی و انسانی که بدان گردن نهاده اند ؛ بر آنها واجب شده ، قیام و اقدام میکنند .
من امیدوارم که برادر عزیز ؛ جناب استاد قمی بزودی پیش ما برگردد تا انشاء الله از اخبار
مسرت شما ، خوشوقت شویم و از نظریات عالی و محکم شما ، در بر آورده شدن آرزوها و
آرمانهای مشترک خود مطلع شویم ، و من بسیاری از مسائل را برای ایشان توضیح دادم
تا به تفصیل خدمت شما عرض کنند .

والله المسئول ان یجمع بیننا فی رضاه - وان یدیم ربط قلوبنا للعمل
فی سبيله انه مع الدعاء ، لطیف لما یشاء . والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

۲۴ ذیحجه العرام ۱۳۷۹ هـ شیخ الجامع الازهر - محمود دشلوت - قاهره